

At koşum takımları

HALÛK PERK

KOLEKSİYON: HALÛK PERK

KOŞUM, hayvanın araba, kağrı gibi taşıtlara ya da saban, pulluk gibi âletlere koşulmasını sağlayan kayış takımıdır.

İlk koşum takımlarına MÖ IV. yüzyılda Mezopotamya’da rastlanmaktadır.

Tarih içinde formu pek değişmemiş olan at koşum takımı şu parçalardan oluşmaktadır: atın başına takılan “başlık”, boynuna takılan ve esas yükü kavrayan “hamut”, sırtı birkaç yerden

saran “paldum”, atın sırtının tam ortasını bir miktar örten “belleme”, ağza takılan ve bir ucu da sürücünün elinde olan “gem-dizgin-terbiye”, hamuttan arabaya uzanan, arabayı çeken “yan kayışı”. Koşum takımında ağırlıklı olarak manda (camız) derisi, dikiş için yine deriden yapılan parçalar kullanılmaktadır. Takımın kimi yerlerine metal parçalar yerleştirilir. Takımı süslemek için gök (mâvi) ve kırmızı boncuklar kullanılır. Boncuklar

büyüklüğüne göre at boncuğu, dana boncuğu, kuzu boncuğu şeklinde isimlendirilir. Boncuk aralarına “gongurdak” denen küçük ziller de yerleştirilir.

Âdeta sanat eseri özeniyle üretilen koşum takımlarının âit oldukları medeniyetlerin koruyucu kutsal simgeleriyle donatıldıklarını da görmekteyiz. Bu simgelerin atları ve atların taşıdıkları insan ve eşyâyı kötülüklerden koruduğuna inanılmıştır.

GEM

Atı kontrol altında tutup hareketlerini yönetebilmek (döndürüp durdurulabilmek) için ağzına takılan mâdenî bir objedir.

Demir Çağı (Luristan), bronz at gemi.

Demir Çağı, bronz at gemi.

Urartu, bronz at gemi.

Helenistik dönem, bronz at gemi.

Roma dönemi, bronz at gemi.

Osmanlı, İstanbul üretimi bronz at gemi.

Osmanlı, İstanbul üretimi bronz at gemi.

XX. yüzyıl, demir at gemi.

XX. yüzyıl, piriñç at gemi ve deri at başı bağlantıları.

AT KAYIŞ TAŞIYICILARI

Deri kayışların atın değişik bölgelerine yönelmesini sağlayan aksesuarlardır. Ufak boyutlu olmakla birlikte, at koşumlarının hayâtî öneme sâhip parçalarıdır.

İskit, bronz at kayış taşıyıcısı.

İskit, bronz at kayış taşıyıcısı.

İskit, bronz at kayış taşıyıcısı.

Luristan, bronz at kayış taşıyıcısı.

Luristan, bronz at kayış taşıyıcısı.

Luristan, bronz at kayış taşıyıcısı.

Luristan, bronz at kayış taşıyıcısı.

Roma dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

Roma dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

Roma dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

Son Roma (Bizans) dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

Son Roma (Bizans) dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

Son Roma (Bizans) dönemi, bronz at kayış taşıyıcısı.

ÜZENGI

Ata binebilmek için ayakla üzerine basılan, bir kayışla eyerin yanına asılmış, altı düz mâdenî bir halkadır.

Üzenge örnekleri.

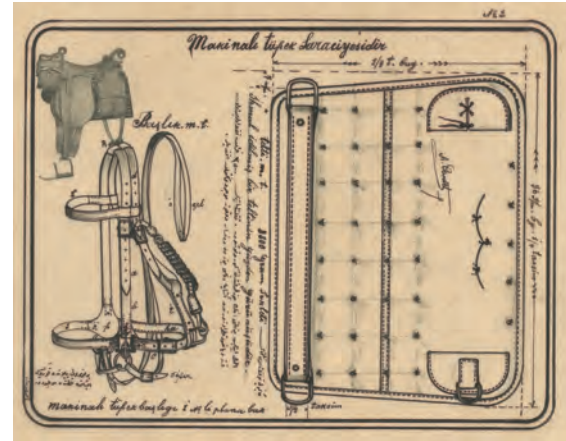

AHMED CEVDET SARAÇLIK FABRİKASI

Ahmed Cevdet, İstanbul'da Melfa Harbiye Nezâreti caddesinde Caferiye hanında 30 numarada kendi ismini taşıyan fabrikasında deriden at koşumları üretmiştir. Özellikle ordu için üretim yapan

Ahmed Cevdet, 1927-1928 yıllarında Müdâfaa-i Milliye Vekâleti (Milli Savunma Bakanlığı) Harbiye dâiresi Piyâde şûbesine 1012 adet koşum takımı yaptığını, ancak 1929 yılında sâdece 2 takım sipâriş

alınca ordunun kendi üretimine ihtiyâcının kalmadığını düşünerek fabrikasını kapattığını yazmıştır. Ürettiği koşumların çizimlerini ve ölçekli maketlerini de yapmıştır.

XX. YÜZYIL

At nazarlığı.

At zili.

Pirinç fayton zili.

At gözü siperleri.

At kayış bağlamaları.